

Mbete kí 'ndàngi d'adi Əbrə-je Ta-je kí do mbete-ti kí 'ndàngi d'adi Əbrə-je

Mbete lə Əbrə-je toji kí Jeju Kristi itə ndukun rəm, itə négugi-je kí meɟ Kunmindi-ti kí Low bá adi-né rə-é nja káre ya tagangi aji-né dow-je. Kristi ində ngangı nékoɓe-je kí meɟ Kunmindi-ti kí Low nangi. Kdo né-é-je lay kinlé tò bè kadi dow-je 'ra-né go rə-dé kete kdo ree lə Kristi.

Néndó kí sobi do kitə kí Kristi itə né-je lay kinlé, tò kdo kulə-né dingəm meɟ njéndó mbete-je-ti kin kdo kadi 'togi-né meɟ kadmɛɛ-ti lə-dé ɓi kadi 'tusi Kristi d'iŋə-é ə 'təl ki ta nékoɓe-je-ti al. Mbete kinlé n̄á bá ndàngi kàrè j'gə al. Təgrə-ti ya, njèndangi-é to jipi kí adi meɟ Kristi, adi ɛ gə ta lə Lubə maji dokaglo-ti liə, kí ɓone jɛ ɓa-é Kunmindi kí Low. Dow-je kí ɛ ndàngi mbete adi-dé lé 'to jipi-je kí koji kəy tɔ, adi 'gə Kunmindi kí Low. Təgrə-ti, de d'isi dɔnangi-ti lə Israyel-je al, dɔmajı ə d'isi dɔnangi Rɔm-ti. Əbrə-je lo kər-é 1-4 toji kitə kí Kristi itə njépata-je kí ta Lubə-ti rəm, malayka-je rəm, bá Moyiji rəm. Əbrə-je lo kər-é 5:1-10:18 lé, njèndàngi mbete kin toji Kristi ki njègugnə rəm, bá kí négugi kí maji ɔr njuti rəm. Əbrə-je 10:19 sar təl ta-é lé, njèndàngi mbete kin toji panjiyə njèkadmɛɛ Kristi. Əbrə-je 11 pa ta lə dow-je n̄á kí kaglo Kunmindi-ti kí Low kí 'toji panjiyə-dé kí maji kà takul kadmɛɛ.

Kulənoji kí sigi itə kulənoji kí low

Kulə gin ta

Jq 1:1-3; Kol 1:15-17; Əbr 10:12-14; Plp 2:6-11

¹ Kete ndəki Lubə pa ta kə ka-ji-je ki nja nati-nati kə kəm rəbi-je kí gay-gay kə takul njəpata-je kí ta-é-ti ² ə meɟ ndə-je-ti kí nè kí to ndə-je kí dəbəy-ti kinlé, ɟ pa sə-ji ta kə takul Ngon-é kí ɟ bə ində-é də né-je-ti lay rəm ə kəm rəbi kí rə-é-ti bə ɟ ra-né né-je lay rəm to. ³ Ngon kinlé, təji riba lə Bəbi-é takəm dow-je-ti rəsi rəm, ɟ ya to daji rə Lubə rəm, to njəgəti né-je lay taá kə takul tógi ta kí ta-é-ti. Loki ɟ bər majal-je lə dow-je kəgi lé, ɟ isi də jikəl Lubə-ti meɟ lo-je-ti kí taá nɟ. ⁴ E təl to kí boy itə malayka-je adi ingə ri kí itə ri-dé.

Jeju Kristi to kí boy itə malayka-je

⁵ Dan malayka-je-ti lé, ɟ kí rá é Lubə idə-é panè: 'To Ngon-m, bəne Mə ya m'to Bəbi-i* wa? Bə təl panè: Mə m'a to Bəbi-é, ə ɟ à to Ngon-m† wa? ⁶ Ə ləki Lubə əw kadi Ngon dər-é ree dənangi-ti lé təl pa bəy panè: «Kadi malayka-je lə-m lay ya d'əsi də-dé nangi nə-é-ti‡.» ⁷ Ə təl pa ta səbi də malayka-je panè: Lubə adi malayka-je liə 'to kí yəl bə; təgrə-ti, ɟ adi ngannjékullə-je liə 'to kí ndə pər bə§. ⁸ Ngə kí səbi də Ngon-é rəmə ɟ panè: Lubə, kalikəbe lə-i tə kə də bəl-bəl ə gəl ngar lə-i to gəl ra né kí njururu*. ⁹ I 'ndigi né ra

* **1:5** 1:5 Pa 2:7 † **1:5** 1:5 2Sa 7:14; 1Poy 17:13 ‡ **1:6** 1:6 Det 32:43; Pa 97:7 § **1:7** 1:7 Pa 104:4 * **1:8** 1:8 Pa 45:7

kí njururu ə ɔsi ta né ra kí maji al. Gin-é kin bá i Lubə lé, Lubə lə-i mbəti-i dan madkullə-je-ti lə-i ur-né ubi rənəl dɔ-i-ti.† ¹⁰ Lubə təl pa bəy panè: I 'Babe, lo kulə gin né-je-ti lé, i 'ra dɔnangi ə dɔrɑ to kullə ra ji-i‡; ¹¹ dɔrɑ kɪ dɔnangi à goto, ngà i 'isi lo kisi-i-ti. Né-je kin à ndisi toki kubi bè§; ¹² i 'a bɪr-dé toki kubi kul bə, ə d'a mbəl rɔ-dé toki kubi bə, ngà i rəmə, gangi kisi-i kin ya à kisi-né rəm, bá bal kisi-i kɪ dɔ-i taá à goto al rəm to*. ¹³ Dan malayka-je-ti lé, ɛ kí rá é Lubə idə-é panè: 'Isi dɔ jikɔl-m-ti nè ya sar kadi m'adi njéba-je lə-i 'təl-né lo kungi nja-i wa†? ¹⁴ Malayka-je lé, dɛ lay ya 'to ndil-je kí d'isi 'ra kullə d'adi Lubə; dɛ bá Lubə ulə-dé adi 'ra kullə kdɔ maji lə dɛ kí tɔ kadi d'ingə kajɪ lé al wa?

2

Kulə dingəm meɛ-nɔ-ti

¹ Gin-é kin bá, ta-je kí j'ooi kinlé, kadi j'ooi maji itə koo-é ki kete-je ya bəy nè j'a kɪ 'ndəmi kuri wale. ² Kinə ta-je kí ndɔki malayka-je 'pa lé, né-é ra né ə kinə dow kí al dɔ ta əse təl rɔ-é go-ti al ə Lubə gangta dɔ-é-ti asi ta kullə ra-é-ti lé, ³ jɔi kàrè kinə j'rai kajɪ kí boy kin j'ndami-né lé, j'a tɛɛi kəm-ti ban wa? Kajɪ kinlé, 'Babe ya pa ta-é lo kulə gin-é-ti nɔ, bəy bá dow-je kí d'oo ta-é ta-é-ti 'ree d'idə-ji kí ta kajɪ kinlé to ta kí tɔgrɔ-ti ya. ⁴ Né-je kí tɔji tɔgi Lubə, kɪ né-je kí tɔ bəl-bəl, kɪ nékɔji-je kí gay-gay, kɪ ta-je kí Ndil kí aa

† **1:9** 1:9 Pa 45:8 ‡ **1:10** 1:10 Pa 102:26 § **1:11** 1:11 Pa 102:27

* **1:12** 1:12 Pa 102:28 † **1:13** 1:13 Pa 110:1

njay pa lé b́a Lubə dan-né go ta-je lə-dé kinlé k̀i meędigı liə. ⁵ Kdɔtalə dow-je ḱi dɔkaglo-ti ḱi à ree ḱi j'pa ta lə-dé kinlé, to malayka-je b́a Lubə ində-dé kadi d'̀ə be dɔ-dé-ti al. ⁶ Ngà dow madi pa ta-é lo madi-ti meę mbete-ti ḱi aa njay panè: Dow ə to ri ngay é kadi i Lubə 'adi meę-i ole dɔ-é-ti wa? Əse ngon lə dow ə to ri ngay é kadi 'ində kəm-i go-é-ti wa*? ⁷ I adi-é to ḱi nde b̀e go malayka-je-ti kaglo se, bəy b́a i 'ulə jɔgi kɔsi gajı k̀i jɔgi riba dɔ-é-ti rəm, b́a 'adi-é isi dɔ kullə ra ji-i-je-ti†. ⁸ I adi-é ̀ə be dɔ né-je-ti lay. Loki Lubə adi-é ̀ə be dɔ né-je-ti lay b̀e lé, né ḱi Lubə inə adi t̀o gin tógi-é-ti al ya goto. Ngà ḱi bone b̀e kinlé, je j'oo ḱi e ̀ə be dɔ né-je-ti lay al bəy‡. ⁹ Ngà Jeju ḱi e b́a Lubə adi-é to ḱi nde b̀e go malayka-je-ti kaglo se lé, jəi j'ooi-é k̀i jɔgi kɔsi gajı k̀i jɔgi riba dɔ-é-ti, kdo k̀ə ḱi e ingə sar oy-né. Beba k̀i takul ramajı lə Lubə lé, e oy-né kdo dow-je lay. ¹⁰ Kdɔtalə Lubə ḱi to njəra né-je lay rəm, né-je lay to ḱi 'liə rəm, ḱi adi ngan-é-je n̄a d'ingə kɔsgajı rəm lé, tuwə kadi e ra k̀i Jeju ḱi to njirə kajı lə-dé lé, adi-é majı ɔr njuti k̀i takul k̀ə-je. ¹¹ Ə Jeju ḱi njəkɔr dow-je kində-dé tagay lé, de k̀i dow-je ḱi e ɔr-dé ində-dé tagay kin lay ya Bɔbi-dé ra káre-rè. Gin-é kin b́a rɔ-é sɔl-é-né lo ba-dé ngankɔ-é-je-ti al, ¹² loki e pa-né panè: M'a kilə mbə ta lə-i dan ngankɔ-m-je-ti. M'a tóy-i dan kosi-je-ti§. ¹³ B́a təl panè: M'a kində meę-m dɔ-é-ti. Pa bəy panè: M'a n̄ə, natı k̀i ngan-je ḱi Lubə

* **2:6** 2:6 Pa8:5 † **2:7** 2:7 Pa-je 8:6 ‡ **2:8** 2:8 Pa-je 8:7 § **2:12** 2:12 Pa-je 22:23

adi-m-dé* . 14 Beba titi kí ngan-je lé, məsi-dé tò rəm, tal rə-dé tò rəm, bə ya to é Jeju kàrè məsi-é tò rəm, tal rə-é tò rəm to; kdo kadi kì takul koy-é lé, ɛ taa-né tógi Sú kí ɛ bá tógi koy tò ji-é-ti, 15 ə de lay kí 'bəl koy adi 'ra bə liə kì bal kisi kì do taá lə-dé lay kinlé, kadi ɔr-dé-né bə bə-ti kogi. 16 Kdotalə tɔgrə-ti ya, malayka-je bá Jeju ree kdo ra sə-dé al, ngà ɛ ree kdo ra kì nganka Abrakam. 17 Beba tò kadi ɛ təl titi-na kì ngankɔ-é-je lé meɛ né-je-ti lay, kdo kadi to burə do njégugnə-je kí to njəkoo kəmtondoo, kí njəkə do ndi-é-ti meɛ kullə-ti lə Lubə, kdo kadi Lubə inə-né go majal-je lə dow-je kogi. 18 Jeju lé asi ra kì dow-je kí nənə tɛɛ do-dé-ti kdo ɛ ya kàrè né nə-é adi ingə kò to.

3

Jeju Kristi itə Moiyiji-je kì Jojuwe

Mat 21:33-38

1 Gin-é kin bá, səi ngankɔ-m-je kí njékaa njay, kí Lubə kí dɔrə-ti ba-si lé, adi kəm-si tò go Jeju-ti kí to njəkɔwkulə rəm, to Burə do njégugnə-je kí sobi do kadmɛɛ lə-ji rəm. 2 E a do ndi-é-ti njangi go njəkındə-é do kullə-ti titi kí ndəki Moiyiji isi-né do kullə-je-ti lay kí meɛ kəy-ti lə Lubə kin bə* . 3 Kdo d'oo-é d'adi asi gaki kadi ingə riba kí itə 'lə Moiyiji, titi kí njəkındə kəy ingə-né riba itə daji rə kəy kin bə to. 4 Kdotalə kəy-je lay kin ya to dow bá ində, ə dow kí njəkındə né-je lay

* 2:13 2:13 Eja 8:17-18 ('Ndó 2Sa 22:3; Eja 12:2) * 3:2 3:2 Kni 12:7

lé, to Lubə tɔ. ⁵ Ə Moiyiji lé, to njèkə dɔ ndi-é-ti njángi mee né-je-ti lay kí mee kəy-ti lə Lubə, kɔ to kí ɛ to ngonnjəkullə; bə kɔ kadi kinə ta kí tò kadi d'idə-dé tò rəmə, ɛ pa ta kí dɔ-ti adi-dé. ⁶ Ngə Kristi rəmə, ɛ isi dɔ kullə-ti kí mee kəy-ti liə, kɔ to kí ɛ to Ngon-é kí kəy. Meənda kay kə nékində mee dɔ-ti kí j'isi j'osi-né gajɪ rɔ-ji kin ya kinə, j'uwəi njarara j'tɛɛi-né dɔbəy-é-ti rəmə, j'toi kəy lə Lubə. ⁷ Gin-é kin bə Ndil kí aa njay pa-né panè: Bone kinlé, kinə ooi ndi-é rəmə†, ⁸ adi mee-si ndəə titi kí ndəki mee ka-si-je ndəə-né adi 'ra dɔngə, 'nə-né Lubə diləlo-ti kin bə al‡. ⁹ Ka-si-je d'oo kullə ra-m-je kə kəm-dé bal kɔrsɔ ya ndəki d'ində kàdì-dé sə-m adi 'nə mee-m diləlo-ti§. ¹⁰ Gin-é kin bə wɔngi ra-m-né nɔ dɔ dowbé-je-ti adi m'panè: Mee-dé tò rangi ya kə ndɔ-je lay, adi 'gə rəbi-je lə-m al*. ¹¹ Ə wɔngi ra-m adi m'ubi rɔ-m m'panè: D'a kandi lo taakoo-ti lə-m ndə bə al†. ¹² Bəbə səi ngankɔ-m-je kí njəkadmee, ooi go rɔ-si maji, kadi dow madi dan-si-ti to njəmmeəndul, kə njəmmeəngə sar kadi təl gidi-é adi Lubə kí njəkisi kəm kin al. ¹³ Ta lə «bone-é» kinlé tò lo tɔ-é-ti ɔn ɔ dingəm ya uləi mee-nə-ti kə ndɔ-je lay, kɔ kadi dow madi dan-si-ti adi né kí maji al ədi-é adi tò njəmmeəndəə al ngá. ¹⁴ Kɔ kinə j'uwəi kadmee lə-ji kí dɔsəy kin njarara dɔbəy-é-ti rəmə, j'toi njəkəndə rɔ-ji nati kə Kristi. ¹⁵ Kɔ 'ndəngi 'panè: Bone kinlé, kinə ooi ndi-é rəmə, adi mee-si ndəə titi kí ndəki mee

† 3:7 3:7 Pa-je 95:7 ‡ 3:8 3:8 Pa-je 95:8 § 3:9 3:9 Pa-je 95:9

* 3:10 3:10 Pa-je 95:10 † 3:11 3:11 Pa-je 95:11

ka-si-je ndəə adi 'ra-né dɔngə kin bè al. ¹⁶ Ə nǎ-je bǎ ndɔki d'oo ndi Lubə bǎ 'ra dɔngə lé wa? To de lay kí ndɔki Moiyiji ɔr nɔ-dé tee sə-dé dɔnangi Ejipti-ti kɔgi lé ya al wa? ¹⁷ Ə nǎ-je bǎ ndɔki wɔngi ra Lubə dɔ-dé-ti sar bal kɔrsɔ lé wa? To de kí ndɔki 'ra majal bǎ nin-dé tò diləlo-ti lé ya al wa‡? ¹⁸ Ə nǎ-je bǎ Lubə ubi rɔ-é panè: «D'a kandi lo taakoo-ti lə-n'è ndə bè al» lé wa? To de kí ndɔki d'al dɔ ta lé ya al wa? ¹⁹ Ə jəi j'ooi kí de d'asi kandi lo taakoo-ti al, kdɔtalə meŋgə lə-dé.

4

¹ Tò ya kí kunmindí kí sobi dɔ kandi lo taakoo-ti liə tò lo tò-é-ti bəy kinlé, adi j'bəli, kdɔ kadi dow madi dan-si-ti ra rɔ-é ki njənəy gogi al. ² Kdɔtalə, jəi kàrè d'ilə mbe Poyta kí Maji d'adi-ji titi kí ndɔki d'ilə-né d'adi-dé kin bè ya tɔ. Ngà ta kí ndɔki d'oo lé bǎ ra kullə rɔ-dé-ti al, kdɔ njékoo-é-je lé 'taa kè kadmee al. ³ Ə jəi kí j'adi mee-ji lé, j'isi j'andi lo taakoo-ti titi kí 'ndàngi-né 'panè: «Wɔngi ra-m adi m'ubi rɔ-m m'panè: “D'a kandi lo taakoo-ti lə-m ndə bè al.”» Ə kullə-je lə Lubə rəmə, ində ngangí-é lo kində gin dɔnangi-ti nɔ. ⁴ Kdɔtalə ɛ pa ta lo madi-ti nɔɔ sobi-né dɔ ndɔ kí njékungi-ti siri panè: «Ə ndɔ kí njékungi-ti siri lé, Lubə taakoo ta kullə-je-ti liə lay.» ⁵ Rəmə təl pa lo-é-ti ya bəy panè: «D'a kandi lo taakoo-ti lə-m ndə bè al.» ⁶ Beba tò kadi dow-je madi d'andi lo taakoo-ti, ya rəmə de kí ndɔki d'oo mbe Poyta kí Maji kin dɔsəy lé, d'andi lo taakoo-ti lé al, kdɔ meŋgə lə-dé. ⁷ Beba Lubə təl ɔr ndɔ kí rangi kí

‡ 3:17 3:17 Kni 14:29,32

ba-é: «Bone» ə pa ta go-ti low nu kî takul Dabidi titi kî ta-é tò-né taá nu panè: Bone kinlé, kinə ooi ndi-é rəmə, adi meɣ-si ndəə al. ⁸ Kdɔtalə, kinə ndɔki Jojuwe adi ka-ji-je d'andi lo taakoo-ti lé ngá rəmə, lé Lubə à pa ta lə ndɔ kî rangi go-ti al ngá. ⁹ Adi ndɔ madi kî à to ndɔ taakoo lə dow-je lə Lubə ya tò nɔɔ. ¹⁰ Kdɔ dow kî andi lo taakoo-ti lə Lubə lé, taa koo ta kullə-je-ti liə lay titi kî Lubə taa-né koo ta kullə-je-ti liə kin bè tɔ. ¹¹ Ən é adi j'uwəi rɔ-ji ngá j'andi lo taakoo-ti kinlé, bi kadi dow madi ndaji gá kaldɔta kin usi-né al ngá. ¹² Kdɔ, ta lə Lubə lé, to ta kî tò kəm rəm, tógi-é tò rəm, ati itə kiyəɔ kî ta kati-é ra joo ə andi rɔ dow-ti sar tɛɛ dɔ ndil-é-ti kî dɔ tagir-ti liə rəm, ɔw tɛɛ dɔ gul-je-ti kî dɔ ubi-je-ti kî meɣ singə-je-ti rəm, bá ɛ gangta dɔ né-je-ti kî dɔ tagir-je-ti kî meɣ dow-ti rəm tɔ. ¹³ Ə nékində kî à dum-é koo ya goto: Né-je lay tò ndaa-ti rəsi ə to kî nàji nangi ta kəm-é ɛ Lubə-ti kî j'a kori go né-je nɔ-é-ti.

Jeju Kristi itə burə dɔ njégugnə-je kî meɣ kulənoji-ti kî low

¹⁴ Jəi lé, Jeju kî Ngon lə Lubə kî ɔw dɔrə-ti kin bá to burə dɔ njégugnə-je lə-ji, ən é adi j'uwəi kadmeɣ lə-ji njarara. ¹⁵ Kdɔ j'owi kî burə dɔ njégugnə-je kî ta ɔ meɣ-é kdɔ tógi kasi al-je lə-ji; né nə-é meɣ né-je-ti lay tana sə-ji bè ya tɔ, ngá majal bá ɛ ra al. ¹⁶ Ən é adi j'ɔti kî meɣenda kay kî kadi kalikɔbe-ti lə Lubə kî njərəmaji, kadi j'ingəi koo kəmtondoo kî ramaji kdɔ kadi ndɔ kî tò kadi ra sə-ji əjə ra sə-ji.

5

Négugi lə Kristi

¹ Kdotalə burə do njégugnə-je kí rá-rá ya 'mbəti-é dan dow-je-ti bá d'ində-é ta kullə-ti lə Lubə kdo ta lə-dé; kdo kadi ɛ bá ra kullə do kadkare-je-ti, kə də-je-ti kí kəm kilə məsi-dé nangi kadi toki kiŋə-né go majal-je kogi. ² Ɛ à kasi koo kəmtondoo lə dow-je kí 'njégə né al-je, kə njéndəm kur wale-je, kdo ɛ ya kə do-é kərə to njétogi goto tɔ. ³ Ə kdo tógi goto liə kinlé ya tɔ bá ɛ ya kə do-é à kilə-né məsi də nangi, kadi majal-je liə toki kiŋə-né go-é kogi rəm, bá kadi majal-je lə dow-je toki kiŋə-né go-é kogi rəm tɔ. ⁴ Dow kí à kasi mbəti rə-é kdo kullə kí riβa-é tɔ kin ya goto; ngà Lubə bá à βa dow lo-é-ti titi kí ndokə βa-né Arɔ kin bə tɔ. ⁵ Bə ya tɔ, Kristi lé to ɛ ya i kə dɔrɔ-é ilə riβa do rə-é-ti kadi n'təl-né burə do njégugnə-je al, ngà to Lubə ya bá idə-é panè: 'To Ngon-m, βone mə ya m'to Bəbi-i*'; ⁶ bá təl pa lo madi-ti bəy panè: I 'to njégugnə ya sartagangi titi Melsisedeki bə†. ⁷ †Ɛ bá, loki isi-né dɔnangi-ti nə bəy lé, ilə bəbi ndi-é nangi kə man nɔ kəm-é-ti bá pa-né ta kə Lubə ə nɔ-né ta-é-ti ɛ kí à kasi kaji-é ta yo-ti; ə ɛ oo ndi-é kdo to kí ɛ to njəkilə kuji do-é-ti; ⁸ ɛ to Ngon-é rəm, ya ngà ɛ ndó təl rɔ go ta-ti kə takul kɔ kí ingə. ⁹ Loki Lubə adi məɛ-é idi ɔr njuti-njuti lé, ɛ bá təl to njəkadi kaji kí sartagangi dow-je lay kí njétəl rə-dé go ta-ti liə. ¹⁰ Ə Lubə pa ta rəsi do-é-ti ində-é-né burə do njégugnə-je titi Melsisedeki bə. ¹¹ Kí sɔbi do

* 5:5 5:5 Pa 2:7 † 5:6 5:6 Pa 110:4 † 5:7 5:7 Mat 26:36-46; Mar 14:32-42; Luk 22:39-46

ta kinlé, ta-je kí kadi j'pa lé n̄ə ə to né-je kí kər meɣ-é n̄ə, kɔɔ səi lé, 'gəi né kalangi al. ¹² †Kɔɔ səi lé, lé a toi njéndó dow-je né n̄ə, rəmə sar bone bè ya kàrè 'təli ɔwi ndoo kadi 'təl ndó-si né-je kí dɔsəy kí meɣ ta-ti lə Lubə kin bəy, adi səi ɔwi ndoo kil mbà b̄i asi kusoi né kí n̄ə al bəy. ¹³ Kɔɔ dow kí rá-rá kí isi il mbà lé, to dow kí néndó kí sɔbi dɔ néra kí njururu asi meɣ-é al, adi dowbé to ngon. ¹⁴ Ngà nékuso kí n̄ə lé, to 'lə dow-je kí 'tɔgi gangi ə də lé né-je kí tɛɛ dɔ-dé-ti ra adi tagir lə-dé asi kər rəbi nin né kí maji k̄i né kí maji al.

6

¹ Gin-é kin b̄a, néndó kí sɔbi dɔ Kristi kí to néndó kí dɔsəy kinlé, adi j'in̄əi go-ji-ti n̄ə, ə j'ɔwi k̄i kete meɣ néndó-ti lə dow-je kí 'tɔgi gangi, b̄i kadi j'əi lo káre dɔ néndó-je-ti kí dɔsəy kí to kin̄ə panjiyə kí à tɛɛ koy, ² k̄i ta kí sɔbi dɔ kadmeɣ Lubə, k̄i néndó kí dɔ batəm-je-ti, k̄i kində ji dɔ dow-ti-je, k̄i ta kí sɔbi dɔ dow-je kí d'oy kí d'a tɔsi ndəl kində lo tɛɛ-je, k̄i ta kí gangi kí sartagangi-je kin al n̄ə. ³ Kinə Lubə ndigi sə-ji dɔ-ti rəmə, ɛ b̄a to né-je kí j'a rai. ⁴ Ə də kí londógi lə Lubə ndógi dɔ-dé-ti nja káre n̄ə, kí 'n̄ə kadkare kí dɔr̄a-ti d'oo maji-é rəm, 'taa Ndil kí aa njay meɣ-dé-ti rəm, ⁵ 'n̄ə ta kí maji lə Lubə d'oo maji-é rəm, 'n̄ə tógi-je kí kaglo-ti kí à ree d'oo maji-é rəm, ⁶ ya b̄a 'təl d'usi lé, lo kadi dow təl ree sə-dé adi d'in̄ə panjiyə-dé kí maji al kɔgi goto. Kɔɔtalə də ya 'təl 'bə Ngon lə Lubə kagdəsi-ti ta k̄i lə-dé-ti

† 5:12 5:12 1Kɔ 3:2

rəm, d'ulə rəsəl də-é-ti takəm kosi dow-je-ti rəm. ⁷ Kdotalə ndər kí man ndi asi-é maji adi né ubə-ti ə andi adi ra kì 'ba-é-je kí njéndər-é-je lé, Lubə tər ndi-é də-ti. ⁸ Ngà kinə ɛ ubə kun-je kì ngəə-je rəmə, d'a kinə kəgi, nəy ngəsi kadi Lubə ində ndəl də-ti, d'a kulə pər kəgi. ⁹ Lé j'pa bè ya kàrè, səi kí j'ində-si dan kəm-ji-ti lé, jə j'gə maji kí səi ɔi də rəbi-ti kí maji, kí to rəbi kaji. ¹⁰ Kdotalə Lubə kí to njéra né kí njururu lé, mɛɛ-é à koy də kullə ra-si-ti al rəm, ndigi kí 'ndigi-é bə 'rai kì njékaa njay-je kì ri-é ə isi 'rai sə-dé bəy kinlé, mɛɛ-é à koy də-ti al. ¹¹ Ngà jə lé, j'ndigi kadi nə-nə dan-si-ti uwə rə-é ngə bè ya sar kadi mɛɛ-si kí indəi də Lubə-ti kinlé əw-né kì kete-kete sar təl-né ta-é; ¹² bè kdə kadi 'toi njédabi-je al, ngə kadi 'ndaji də kí d'ingə né kí Lubə un-né mindi-é adi-dé kì takul kadi kí d'adi mɛɛ-dé, kì ngəbi kí 'ngəbi pèrèrè kinlé. ¹³ Kdotalə, loki Lubə un mindi-é adi Abrakam lé, dow kí rangi kí boy itə Lubə kí Lubə à kubi rə-é kì ri-é goto, adi Lubə ubi rə-é kì ri-é ɛ ya*, ¹⁴ panè: «Təgrə-ti ya, m'a kadi maji ur-i kì də madi-é-ti madi-é-ti, ə m'a kadi kər nganka-i ree kì də madi-é-ti madi-é-ti†.» ¹⁵ Bəba Abrakam ilə mɛɛ-é də madi-é-ti pə ngəbi rəmə, go-ti ɛ ingə né kí Lubə un-né mindi-é adi-é lé ya tə. ¹⁶ Kdotalə dow-je kí d'əw kì kubi rə-dé lé, né kí boy itə-dé bə d'un ri-é d'ubi-né rə-dé ə kubi rə lé ində ngangı ta kí naji. ¹⁷ Bè ya tə, dow-je kí Lubə un mindi-é kdə kadi-dé nəmaji-je lé, ɛ pa ta-é ə ubi rə-é də-ti kdə kadi 'gə kí ndi-n'è

* 6:13 6:13 Kgn 22:16 † 6:14 6:14 Kgn 22:17

kí n'un kinlé dum kadi dow bujuru. ¹⁸ Ə né-je kí joo, adi to kunmindi rəm, kubi rə rəm lé, to né-je kí dum bujuru; ę bá toji kí lo kadi Lubə ədi ta goto, adi ra-é kin bá ulə dingəm meę-ji-ti n̄a, jəi kí lo bəyərə lə-ji ya káre-rè é to meę-ji kí j'indəi də né-ti kí Lubə oji kđə ra kadi-ji kinlé. ¹⁹ Nékində meę də-ti kinlé uwə tagir lə-ji nangi n̄a, toki ngowla kuwə bato nangi kí n̄a rəm, ą lo kə-é-ti gərərə rəm kin bə; nékində meę də-ti kinlé ɔw njal t̄eę gidi kubi gangi meę kəy-ti, lo-ti kí aa njay-njay, ²⁰ kí to lo kí Jeju bá andi-ti kete n̄ə-ji-ti kđə ta lə-ji; Jeju təl to burə də njəgugné-je lə Lubə kí sartagangi titi Melsisedeki bə.

7

¹ Melsisedeki kinlé to ngar kí bebo Salem-ti rəm, to njəgugné lə Lubə kí taá n̄u rəm; loki Abrakam tət̄i rə ngar-je ə isi təl ki beə lé, Melsisedeki tilə kəm-é ə tər ndi-é də-é-ti*²; ę bá Abrakam adi-é kí káre dan kí d̄əgi-ti meę né-je-ti lay kí taa lo rə-ti ə kər meę ri-é to ngar kí njərə né kí njururu, bəy bá to ngar kí bebo-ti kí Salem to ə kər meę-é to «ngar kí njələpiya†.» ³ Bobi-é goto rəm, k̄ə-é goto rəm, ginkoji liə goto rəm; ndə k̄ə-é goto rəm, bá ndə koy-é goto rəm. Ę titi-n̄a ki Ngon lə Lubə bə, ę to njəgugné lə Lubə ya sartagangi. ⁴ Ooi, Melsisedeki lé to dow kí boy sar adi Abrakam kí ę ya to ka-ji kin kàrè, adi-é kí káre dan kí d̄əgi-ti meę né-je-ti kí taa lo rə-ti. ⁵ Ə nganka Lebi kí dan-ti-je kí 'to njəgugné-je lə Lubə lé, ndukun adi-dé tarəbi kadi 'taa kí káre

* **7:1** 7:1 Kgn 14:17-18 † **7:2** 7:2 Kgn 14:20

dan kí dögi-ti ji dow-je-ti kí 'to ngankɔ-dé-je kí de kàrè 'to nganka Abrakam tɔ. ⁶ Ngà Melsisedeki lé to kí gin ka-ti lə-dé al ya taa kí káre dan kí dögi-ti ji Abrakam-ti! E tɔr ndi-é do dow-ti kí Lubə un mindi-é adi-é! ⁷ Dow kí boy bá tɔr ndi-é do ngon dow-ti. Ta kinlé to ta kí dow à naji al. ⁸ Nganka Lebi kí 'taa kí káre dan kí dögi-ti lé, 'to dow-je kí njékoy, ngà Melsisedeki lé mbete kí aa njay panè to dow kí isi kəm. ⁹ Ta tɔl ta-é-ti lé, 'ja panè: Loki Abrakam adi kí káre dan kì dögi-ti lé, Lebi kàrè adi tɔ; ə Lebi bá nganka-é 'to njétaa kí káre dan kí dögi-ti mee né-je-ti lay. ¹⁰ Kdɔtalə, loki Melsisedeki tilə-né kəm Abrakam lé, Lebi tò mee ka-é Abrakam-ti nɔɔ ngá. ¹¹ Takul kullə gugi né lə nganka Lebi kin ya bá Lubə adi-né ndukun jipi-je. Adi kinə lé nganka Lebi kí 'to njégugnə-je lə Lubə kinlé, kullə lə-dé ra dow adi maji ɔr njuti rəmə, dow à kow ndoo njégugnə lə Lubə kí rangi al ngá; ngà njégugnə lə Lubə kí rangi kí titi-nə kì Melsisedeki bè bá ree bi to e kí titi-nə kì Arɔ bè al kdɔ ri bəy wa? ¹² Kdɔtalə loki 'mbəl kullə gugnə lé, d'a mbəl ndukun ya tɔ bane. ¹³ Kdɔ dow kí ta-je kin sobi do-é lé, to kí ginkoji-ti kí rangi; ə dow kí dan ginkoji-ti liə kí ra kullə logugi né-ti ya goto. ¹⁴ Kdɔ dow-je lay 'gə maji kí 'Babe lə-ji to kí ginkoji-ti lə Juda, kí to ginkoji kí Moiyiji pa ta kí do-ti ba-né ri njégugnə-je lə Lubə al ya sar. ¹⁵ Né kí ree tɔji bəy kí ta kin to ta kí tɔgrɔ-ti lé ɔn: Njégugnə kí rangi kí titi-nə kì Melsisedeki bè ree, ¹⁶ ə e təl njégugnə lə Lubə kì kəm rəbi kí ndukun adi dow-je 'təl-né njégugnə-je kin al, ngà e to njégugnə lə Lubə kì takul tógi kiskəm

kí sartangani. ¹⁷ Kdotalə ta kinlé, mbete kí aa njay pa ta dɔ-ti panè: I 'to njègugnə lə Lubə ya sartangani titi Melsisedəki bə‡. ¹⁸ Beba ndukun kí kete lé, Lubə bujuru kɔgi kɔ tɔgi-é goto rəm, kullə liə goto rəm; ¹⁹ kɔ ndukun lé, né kí ɛ ra adi maji ɔr njuti ya goto, ə ngɔsnè lé, nékində meɛ dɔ-ti kí maji n̄a itə kí kete kí à kɔw sə-ji rɔ Lubə-ti tɔ nè. ²⁰ Ə né kinlé Lubə ubi rɔ-é b́a rané, b́i to né kí ra né bə par al. ²¹ Dɛ kí rangi lé, 'to njègugnə-je lə Lubə kí Lubə ubi rɔ-é b́a ində-dé-né al; ngà Jeju rəmə, təl njègugnə kí Lubə ubi rɔ-é b́a ində-é-né panè: «'Babe ubi rɔ-é ə à təl naji ndi-é al.» Ubi rɔ-é panè: «I 'to njègugnə lə Lubə ya sartangani.» ²² Gin-é kin b́a Jeju ya to-né gin meɛnda kay lə-ji sɔbi dɔ kulənoji kí maji n̄a itə kí kete. ²³ Rəm b́a njègugnə-je kí ginkoji-ti lə Lebi kinlé kɔr-dé n̄a, kdotalə dɛ d'ɔr tɔ-n̄a tɔ-n̄a kɔ kɔy ɔgi-dé lo ra kullə kɔ dɔ bal-bal; ²⁴ ngà Jeju lé, isi kəm sartangani, adi à kiŋə kullə gugnə kadi dow al. ²⁵ Gin-é kin tɔ b́a dow-je kí njéree rɔ Lubə-ti kɔ takul-é lé, ɛ asi kaji-dé kaji kí sartangani; ɛ isi kəm kɔ dɔ bal-bal kɔ pa ta kɔ Lubə kɔ ta lə-dé. ²⁶ Adi Jeju b́a to burə dɔ njègugnə-je lə Lubə kí j'ɔwi ndoo-é; kɔ ɛ aa njay, ta goto dɔ-é-ti, majal liə goto, ɛ a ngərəngi kɔ njéramajal-je, toki boy dɔ né-je-ti lay. ²⁷ Dɛ lay kí 'to burə dɔ njègugnə-je lə Lubə lé, ndɔ-é ndɔ-é ya d'ilə məsi d̄a kadkare-ti kadi Lubə iŋə-né go majal-je lə-dé kí sɔbi dɔ-dé kɔgi, b̄əy b́a d'ilə məsi kɔ majal-je lə ndəgi jipi-je b̄əy; ngà Jeju rəmə, ɔw ndoo ra titi kí dɛ 'ra-né kin al; ɛ

‡ 7:17 7:17 Pa 110:4

ra nja káre-rè ə adi-né rə-é koy. ²⁸ Ndukun lə Moiyiji lé, ində burə də njékun də njégugnə-je lə Lubə kí 'to njétógi kasi al-je tɔ; ngà ɛ kí Lubə pa ta rəsi ubi rə-é bá ində-é-né burə də njégugnə-je, go ndukun-ti lé, to Ngon-é kí ra né kí maji ɔr njuti sartagangi.

Kəykubi kí sigi lə Lubə kɪ kulənoji kí sigi

8

¹ Ta kí boy nə́ kí j'a pa ɛn: Ko burə də njégugnə-je lə Lubə kí bə kin bá jəi j'owi-né; ɛ isi dɔra-ti, də jikəl kalikɔbe-ti lə Lubə kí njétógi kí nə́. ² Ʒ to njèrakullə lo-ti kí aa njay, adi to meɛ kəykubi-ti kí tɔgrɔ-ti kí to kəy lə Lubə kí to 'Babe ya bá ra bi to dow al. ³ Kdɔtalə burə də njégugnə-je lə Lubə kí rá-rá kí d'ində-é lé, d'ində-é kadi adi kadkare-je Lubə rəm, kadi ilə məsi da-je nangi adi-é rəm; adi Jeju kàrè tò kadi ingə né adi tɔ bane. ⁴ Kinə ndɔki isi nangi nè lé, to ya kàrè à to njégugnə lə Lubə al, kdɔ njégugnə-je kí go ndukun-ti d'isi nɔɔ ngá. ⁵ Kullə kí njégugnə-je kin d'isi 'ra lé, to takəm né-je, kɪ ndil né-je kí tɔgrɔ-ti kí dɔra-ti; gangi-é kin ya, loki Lubə pa ta kɪ Moiyiji, kadi ra kəykubi liə lé, ɛ panè: «'Oo, 'a ra ga-é kí m'tɔji-i də mbal-ti kin ya.» ⁶ Ngà kí ngɔsnè-ti kinlé, Kristi ingə kullə kí boy nə́, kdɔ ɛ to njèkulə dow-je noji nati kɪ Lubə sɔbi də kulənoji kí maji nə́ itə kí kete, kdɔ Lubə ində gin-é də kunmindɪ-je-ti kí maji nə́ itə kí kete-je. ⁷ Kdɔ kinə kulənoji kí dɔsay lé, ta goto

dɔ-ti rəmə, d'a sangi ɛ kɨ njəkungi-ti joo al ngá.

⁸ Ngà to kɔl bá Lubə kɔl panè:

«Ooi, 'Babe panè: Nɔɔ-je à ree nɔɔ,

kɨ m'a dɔɔ kulənoji kɨ sigi nati

kɨ gin Israyel, kɨ gin Juda*.

⁹ A tò titi-nə kɨ kulənoji kɨ ndɔki m'dɔɔ nati kɨ
ka-dé-je,

ndɔ-é-ti kɨ m'uwə ji-dé m'ndɔr-dé-né m'tɛɛ sə-dé
kɔgi

dɔnangi Ejipti-ti kin al.

'Babe panè:

Titi kɨ də ya kɨ dɔ-dé d'a-né njángi dɔ kulənoji-ti
lə-m al kinlé,

Mə kàrè, m'adi usi-m dɔ-dé-ti al tɔ†.

¹⁰ 'Babe panè:

Ooi, kulənoji kɨ m'a dɔɔ kɨ gin Israyel, go ndɔ-je-
ti kinlé ban:

M'a kadi 'gə ndukun-je lə-m, m'a ndàngi mɛɛ-
dé-ti.

M'a to Lubə lə-dé ə də d'a to dow-je lə-m‡.

¹¹ Dow kɨ à ndó madi-é əse à ndó ngonkɔ-é panè:

“'Gə 'Babe bane” à goto.

Kdɔ kɨ dɔ ngan-je-ti kɨ ndɛ sar tɛɛ-né dɔ dow-je-ti
kɨ tɔgi kɨ dan-dé-ti lé,

dow-je lay d'a gə-m§.

¹² Kdɔ m'a kiŋə go né ra-dé kɨ njururu al kɔgi
rəm,

bá mɛɛ-m à kole dɔ majal-je-ti lə-dé al ya sar rəm
tɔ*.»

* **8:8** 8:8 Jer 31:31 † **8:9** 8:9 Jer 31:32 ‡ **8:10** 8:10 Jer 31:33

§ **8:11** 8:11 Jer 31:34 * **8:12** 8:12 Jer 31:34

¹³ Ba kí Lubə ba kulənoji kin né kí sigi lé, Ʒ adi kulənoji kí dɔsɔy təl né kí low; ə né kí to né kí low rəm, ɓugə rəm kinlé nəy ngɔsi kadi goto ngá.

9

Tɛt 25; 26; 40:17-33

¹ Kulənoji kí dɔsɔy lé, Ʒ kàrè ndɔki ɔw kì kúji pole Lubə liə, kì lo pole Lubə kí tò nangi nè to. ² Kdɔtalə 'ra kəykubi; mɛɛ-é kí dɔsɔy 'ɓa-é lo kí aa njay; Ʒ bá kagi nɔɔ lampi, kì tablə, kì mbè kadkare-je tò-ti. ³ Ə gidi kubi-ti kí njèkungi-ti joo kí 'gangi-né mɛɛ kəy lé, lo kí 'ɓa-é lo kí aa njay-njay tò-ti. ⁴ Lo-é kin bá logugi né kí bay kí 'ra kì lɔr 'ró-né nɔkagi kí əti maji tò-ti, bá sanduki kulənoji kí 'ra gidi-é lay ya kì lɔr tò-ti rəm, mɛɛ sanduki-ti lé, bəgrə kí 'ndàngi ta-je kí sobi do kulənoji titi kàrè tò-ti rəm, kagtɔsi lə Arɔ kí ndɔki puti lé tò-ti rəm, bá mbul kí 'ra kì lɔr tò-ti ə mɛɛ mbul lé bá nékuso kí 'ɓa-é maan tò-ti to. ⁵ Do sanduki-ti lé né kí d'adi to takəm malayka-je kí njériɓa kí 'ɓa-dé seribe-je tò-ti ə ndil bagi-dé uti do lo kí məsi ungi-ti kadi toki kiŋə-né go majal-je kɔgi. Kí ngɔsnè-ti kin lé, lo pa ta do né-je-ti kin kì bar-é bar-é lay goto. ⁶ Né-je lay kinlé 'tində kì gangi-é gangi-é kete, adi loki njégugnə-je d'ɔw kì ra kullə kí sobi do pole Lubə rəmə, d'andi kəykubi-ti lə Lubə mɛɛ-é-ti kí dɔsɔy kì dɔkaglo-je lay. ⁷ Ngà mɛɛ-é kí njèkungi-ti joo lé, burə do njégugnə-je lə Lubə ya par bá andi-ti nja káre ɓal káre, ə à kɔw kì məsi da ji-é-ti kɔo majal-je liə rəm, bá kɔo majal-je kí dow-je 'ra kí

go lo gə-é al-ti rəm tɔ. ⁸ Gangi-é kin bá Ndil kí aa njay tɔji-né, kí loki kəykubi kí dɔsɔy tò-né bəy kin rəmə, tarəbi kí kow lo-ti kí aa njay-njay lé toki tɛɛ al bəy. ⁹ Né kinlé to takəm né kí kagloti kí bone; ə tɔji kí kadkare-je kì məsi də kí kilə kadi Lubə kinlé, à kasi ra kadi tagir lə njəpole Lubə maji-né ɔr njuti al. ¹⁰ Ndukun-je kí sobi dɔ rɔ dow, adi ta lə nékuso-je, kì nékay-je, kì togi rɔ-je kí gay-gay kin ya par, é d'ində dɔ dow-je-ti sar tɛɛ mɛɛ ndɔ-je-ti kí né-je mbəl-né rɔ-é.

Kristi to burə dɔ njégugnə-je lə Lubə

¹¹ Ngà Kristi lé ɛ ree titi burə dɔ njégugnə-je lə Lubə bè kɔ né-je kí maji-maji kí à ree*; ɛ andi mɛɛ kəykubi-ti lə Lubə kí to kəykubi kí gati-é nə itə kí nangi nè rəm, maji ɔr njuti rəm. Ə kəy-é kinlé to dow bá ra kì ji-é al, adi toki dan nékində-je-ti kí dɔnangi-ti nè al; ¹² ɛ andi lo kí aa njay-njay-ti lé nja káre-rè ə andi kì məsi bal biɲə-je kì məsi lum mangi-je al, ngà kì məsi-é ɛ ya. Bəba ɛ gangi-né dɔ-ji gangi kí sartagangi. ¹³ Kɔ kinə məsi bal biɲə-je kì məsi bɔbi mangi-je kì bu mandi mangi-je kí 'ró bəy é 'tusi dɔ dow-je-ti kí 'ra né kí tò nɛ ə aa rɔ-dé, ¹⁴ ngà məsi Kristi kí ban bá à kasi kaa tagir-je lə-ji sobi dɔ kullə ra-ji-je kí maji al kí à tɛɛ koy kin, kɔ kadi j'rai kullə lə Lubə kí Njəkisi kəm al wa? Kɔ kì takul Ndil kí aa njay kí njəkisi sartagangi lé, ɛ ya kì dɔ-é un rɔ-é kí majal goto-ti adi Lubə. ¹⁵ Gin-é kin

* **9:11** 9:11 Né-je kí maji-maji kí ta-é tò nè kinlé mɛɛ mbete-je-ti kí nə-je lé 'panè to né-je kí tò mɛɛ ndɔ-je-ti kí bone, ngà mɛɛ ɛ kí dan-ti-je rəmə 'panè to né-je kí à ree kì ree bəy tɔ.

b́a Kristi to-né njèkulə dow-je noji nati k̀i Lubə meḡ kulənoji-ti ḱi sigi, ę oy kđo taa-né dow-je ḱi d'isi dan majal-ti kilə-dé taá loki d'isi-né gin tógi kulənoji-ti ḱi dɔsɔy. Bè kđo kadi de ḱi Lubə b́a-dé lé, d'ingə némajı-je ḱi à tò sartagangi ḱi ę un-né mindi-é adi-dé. ¹⁶ Kđotalə kinə dow ndangi mbete pa-né ta ḱi sobi dɔ néndubə rəmə, tò kadi dowbé à koy b́a mbete-é à ra kullə bəy. ¹⁷ Mbete ḱi sobi dɔ néndubə lé, à ra kullə go koy dow-ti, kđo kinə njèndangi-é isi kəm bəy rəmə, mbete-é à ra kullə al. ¹⁸ Gin-é kin b́a kulənoji ḱi dɔsɔy lé ya kàrè ulə-né gin-é k̀i məsi ḱi kilə nangi. ¹⁹ Kđotalə, loki Moiyiji ndó ndukun adi kosi dow-je lay, titi ḱi 'ndangi-né meḡ mbete ndukun-je-ti lé, ę un məsi lum mangi-je, k̀i məsi bal biḡə-je, k̀i man, b́a un takubi len ḱi kər njir-njir k̀i kam ijopi ulə dan məsi-ti tusi dɔ mbete ndukun-je-ti ya kete bəy b́a tusi dɔ kosi dow-je-ti, ə panè: ²⁰ Ɛ kin to məsi kulənoji ḱi Lubə un ndu dɔ-ti kđo ta lə-si†. ²¹ Bè ya tɔ ə ę tusi-né məsi dɔ kəykubi-ti lə Lubə rəm, dɔ né ra kullə-je-ti ḱi 'pole-né Lubə rəm tɔ. ²² Ḱi go ndukun-ti lé, né-je n̄a ya məsi b́a ra adi aa; ə kinə məsi usi nangi al lé, kiḡə go majal kɔgi goto tɔ. ²³ Kinə takəm né-je ḱi dɔrɔ-ti kàrè d'aa-dé njay k̀i kəm rəbi-je ḱi bè kin rəmə, tò kadi né-je ḱi tɔgrɔ-ti ḱi dɔrɔ-ti k̀i dɔ-dé ya kàrè toki kaa-dé k̀i kəm rəbi məsi ḱi kilə ḱi majı ɔr njuti tɔ. ²⁴ Kđo lo ḱi aa njay ḱi dow b́a ra k̀i ji-é ndaji-né né-je ḱi tɔgrɔ-ti kin b́a Kristi andi-ti tin al, ngà ę ɔw dɔrɔ-ti, kđo kadi ḱi ngɔsnè-ti kin ya ɔ takəm Lubə-ti kđo ta lə-ji. ²⁵ Ɛ andi kđo kadi

 † 9:20 9:20 Tet 24:8

adi rə-é ki nja nati-nati titi kí burə do njégugnə-je lə Lubə andi-né kə bal-bal lo-ti kí aa njay-njay kə məsi da-je kin al; ²⁶ kinə bə al rəmə lé Kristi à kingə kə ki nja nati-nati low nı lo kində gin donangi-ti. Ngə ngəsnə, tasəy ndə-je-ti bá ɛ ree nja kərə-rə ya kə bər-né majal kə takul kadi kí ɛ ya kə də-é adi rə-é adi d'ilə məsi-é nangi. ²⁷ Ə titi kí tə kadi dow oy nja kərə-rə ya ə go-ti to ta kí gangi kinlé, ²⁸ bə ya tə é Kristi lé, go kə-ti kí ingə nja kərə-rə ɔr-né majal-je lə kosi dow-je kí nı kəgi lé, ɛ à tɛɛ busi, tɛɛ kí njəkungi-ti joo, kdotalə majal-je al ngá, ngə kə kaji dow-je kí d'isi ngəbi-é kə kadi aji-dé.

10

¹ Kdotalə ndukun lé, ɔw kə takəm nəmaji-je kí à ree ya, ngə to bá to takəm né-é-je kí təgrə-ti al; gin-é kin bá gə məsi kí kilə kí kərə-rə ya kí d'ilə ki nja nati-nati kə də bal-bal kinlé, à kadi dow-je kí 'ree rə Lubə-ti 'maji-né d'ɔr njuti al. ² Bə al rəmə lé, dow-je kí 'pole Lubə kí gangi-é kinlé, d'a taakoo, kə lé d'a kaa njay nja kərə-rə ya tagangi bi lé məɛ-dé à kuwə-dé kə ta də majal-je-ti lə-dé al ngá. ³ Ngə məsi kí kilə kinlé, ole məɛ dow-je də majal-je-ti kə də bal-bal. ⁴ Kdotalə məsi lum mangi-je, kə məsi bal biɲə-je lé, à kasi bər majal-je ndə bə al. ⁵ Gin-é kin bá, ləki Kristi ɔw kə ree-né donangi-ti lé, ɛ pa kə Lubə panə: I ndigi məsi kí kilə-je kə kədkare-je al, ngə to i ya bá 'ra daji rə-m*. ⁶ I ndigi da-je kí 'ró pər kə da-je kí kilə məsi-dé nangi kə majal-je kin al†.

* **10:5** 10:5 Pa 40:7 † **10:6** 10:6 Pa 40:7

7 Beba m'panè: 'Oo, m'a kow, kɔɔ mee mbete-ti kí 'bir lé, 'ndàngi ta kí dɔ-m-ti titi nɔɔ, kɔɔ kadi m'ra ndigi læ-i, i Lubə ya‡. 8 E pa dɔsəy panè: «Négugi-je, kɔ kɔkare-je, kɔ dɔ-je kí ró pər-je, kɔ dɔ-je kí kilə məsi-dé nangi kɔɔ majal-je kinlé, nəl-i al rəm, i ndigi al rəm.» Ngà ndukun lé, ndigi kadi 'ra négugi-je kin lay. 9 Beba e təl panè: «'Oo, m'a kow kɔɔ ra ndigi læ-i i Lubə ya.» Kristi bujuru népole kí kete kɔgi ə ində népole kí njəkungi-ti joo. 10 Jeju Kristi ra né kí mee Lubə ndigi. E adi rɔ-é koy nja káre-rè, ya ɔr-ji-né ində-ji tagay. 11 Njègugné kí rá-rá lé, a lo kullə-ti liə kɔ ndɔ-é ndɔ-é, ə ilə məsi kilə kí to gə-é kí káre-rè ya; məsi kí kilə kinlé asi bɔr majal-je al ya sar. 12 Ngà e lé, loki e adi rɔ-é ki né kilə məsi nja káre-rè kɔɔ majal-je rəmə, e isi dɔjikɔl Lubə-ti ya sartagangi§, 13 ə e isi ngəbi kadi Lubə təl njéba-je liə lo kungi nja-é*. 14 Kɔ takul kɔkare kí nja káre-rè ya dow-je kí e aa-dé lé, e adi 'maji d'ɔr-né njuti ya sartagangi. 15 Ta kinlé Ndil kí aa njay pa adi-ji tɔ. Kɔ e pa kete panè: 16 'Babe panè: Ooi, kulənoji kí m'a dɔɔ nati sə-dé go ndɔ-je-ti kinlé ban: M'a kində ndukun-je læ-m mee-dé-ti, m'a ndàngi tagir-ti læ-dé†, bá təl ilə dɔ-ti panè: 17 Mee-m à kole dɔ majal-je-ti læ-dé al rəm, bá mee-m à kole dɔ kaldɔta-je-ti læ-dé al ya sar rəm tɔ‡. 18 Ngà loki majal-je toki kiŋə go-é kɔgi lé, məsi kí kilə kɔɔ majal à goto ngá.

Ndəji-je kí gay-gay

‡ 10:7 10:7 Pa 40:8-9 § 10:12 10:12 Pa 110:1 * 10:13 10:13 Pa 110:1 † 10:16 10:16 Jer 31:33 ‡ 10:17 10:17 Jer 31:34

*Ndəji kî sobi dɔ kə gərərə dɔ kadmɛɛ-ti**Əbr 6:1-20*

¹⁹ Beba ngankɔ-m-je kî njékadmɛɛ, kî takul məsi Jeju lé, mɛɛ-ji nda kay kadi j'andi lo-ti kî aa njay-njay. ²⁰ Jeju ɔr tarəbi kî sigi, kî to rəbi kiskəm adi-ji kî takul kində kî ində kubi gangi mɛɛ kəy gangi ə kubi kinlé to daji rɔ-é ɛ ya, ²¹ adi jəi j'owi kî burə dɔ njégugnə-je lə Lubə kî isi dɔ kullə-je-ti kî mɛɛ kəy-ti lə Lubə. ²² Tagir kî maji al kî mɛɛ-ji-ti toki togi adi aa njay rəm, bə daji rɔ-ji kərə toki togi kî man kî aa njay rəm, ən é adi j'owi kî rɔ Lubə-ti kî mɛɛ-ji kî kərə-rə rəm, kî kadmɛɛ kî adi mɛɛ-ji ndakay rəm. ²³ Adi j'ai njangi dɔ nékində mɛɛ dɔ-ti lə-ji kî j'pai ta dɔ-ti lé, kdotalə njəkunmindi-é lé, to njəkə dɔ ndi-é-ti. ²⁴ J'indəi kəm-ji go-nə-ti kadi j'osi gin-nə mɛɛ ndigi dow-je-ti rəm, mɛɛ kullə-je-ti kî maji-maji rəm. ²⁵ Adi j'tusi kəwnə lə-ji j'inəi titi kî dow-je madi d'isi 'ra-né kin al. Ngə kadi j'uləi dingəm mɛɛ-nə-ti, titi kî ooi-né kî ndɔ ree lə 'Babe nəy ngosi. ²⁶ Kdotalə kinə kəm-ji tɛɛ dɔ ta kî tɔgrɔ-ti maji bə go-ti j'təli j'rai majal kî mɛɛndigi lə-ji rəmə, məsi kî kilə kî rangi kdɔ majal-je ya goto ngə, ²⁷ adi to ngəbi ta kî gangi kî tɔ bəl, kî pər kî ɔ mbil-mbil kî tɔ pərərə kdɔ kə njédɔngə-je kin ya ngə! ²⁸ Kinə dow al dɔ ndukun lə Moiyiji bə dow-je joo əse mutə d'oo-é lo-é-ti bə 'pa ta dɔ-ti rəmə, 'tɔl dowbé tɔl kî koo kəmtondoo goto-tiŋ. ²⁹ Ngə dow kî nədi Ngon lə Lubə rəm, oo məsi kulənoji kî Kristi təl-é-né dow kî aa-ti kin kî né kî kare rəm, bə pa ta kəbi dɔ Ndil-ti kî aa njay kî

njèra sə-ji maji kin rəm lé, səi 'giri kí kində kəji kí sobi də-é à nga n̄a ya al wa? ³⁰ Kdo j'gəi dow kí panè: Dalba toki lə-m, Ma bá m'a kadi ná-ná nékugə doji-é. E pa bəy panè: 'Babə à gangta də dow-je-ti liə*. ³¹ To né kí tò bəl n̄a kadi dow usi mē-ji Lubə-ti kí njəkisi kəm! ³² Ngà adi mē-si ole də ndə-je-ti kí dəsəy kí kəm-si ijə-né də Lubə-ti ə go-ti gogi rəmə ingəi kə n̄a dan rə-ti kí nga, ³³ adi kí madi-je dan kosi dow-je-ti ya d'ulə rəsəl də-si-ti rəm, d'adi-si kə-je kí gay-gay rəm, kə ná-je ingəi kə nati kə də kí d'ingə gə kə-je kí bə kin tə. ³⁴ Kdotalə səi ingəi kə nati kə dangay-je, ə ndigi kə rənəl kadi 'taa nékingə-si-je, kdo səi 'gəi kí əwi kə nékingə-je kí maji itə né-je lay rəm, tò sartagangi rəm. ³⁵ Ən é kadmē lə-si kí nékugə doji kí sobi də-é to né kí boy n̄a kinlé, 'tusi 'in̄əi al. ³⁶ Kdotalə səi rəmə əwi ndoo kadi uwəi rə-si nga, kdo kadi 'rai mēndigi lə Lubə ə ingəi-né né kí e un mindi-é kdo kadi-si. ³⁷ Kdotalə kaglo n̄ay n̄a al, n̄ay nde bə ya ə e kí tò kadi à ree lé, à ree; isi də nja-é-ti rəm ngá†. ³⁸ Ə dow lə-m kí njèra né kí njururu à kisi kəm kə takul kadmē. Ngà kinə təl ər rə-é ki gogi rəmə, mē-m à nəl-m də-é-ti al‡. ³⁹ Ə jəi rəmə, j'toi dow-je kí dan də-ti kí d'ər rə-dé ki gogi kdo tuji kin al, ngà jəi j'toi dow-je kí j'adi mē-ji kdo kadi j'aji.

11

Kadmē lə dow-je kí mē kulənoji-ti kí low
Jə 8:56; 1Pi 1:8; Pa 33:6; 9:1

* **10:30** 10:30 Det 32:35-36 † **10:37** 10:37 Aba 2:3; Eja 26:20

‡ **10:38** 10:38 Aba 2:4

¹ Kadmeę lé to nda meę kay do né-ti kí dow ində meę-é do-ti; to né kí dow oo kì kəm-é al bəy ya gə kí né-é tò nɔɔ tɔgrɔ-ti.

² Dow-je kí kete low lé, takul kadmeę lə-dé b́a ta kí do-dé-ti maji-né.

³ †Kì takul kadmeę b́a j'gəi-né kí Lubə ində né-je lay kì gangi-é gangi-é kì ta kí ta-é-ti, adi né kí dow oo kì kəm-é kinlé tɛę meę né-ti kí dow oo kì kəm-é al.

⁴ Kì takul kadmeę b́a Abel ilə-né məsi d́a nangi adi Lubə kadkare-ti ə to kadkare kí maji ńa itə 'lə Kayin; kì takul kadmeę liə b́a Lubə ɔr-né ta do-é-ti, ə pa ta kí maji do kadkare-je-ti liə; lé ę oy ya kàrè kadmeę liə ra adi ę isi pa ta ya bəy-bəy.

⁵ Kì takul kadmeę lə Enəki b́a Lubə un-é ɔw-né siə dɔrɔ-ti adi-é oy al ə dow oo-é gogi al, kdo Lubə un-é ɔw siə. Kete b́a kadi un-é ɔw siə lé, 'pa ta kí maji do-é-ti 'panè ę to dow kí nəl Lubə*.

⁶ Ə kinə kadmeę goto lé, dow à nəl Lubə nd́a al; dow kí isi ɔw kì rɔ Lubə-ti lé, tò kadi adi meę-é kí Lubə isi nɔɔ ə isi ugə do-ji dɛ́ kí d'isi 'sangi-é.

⁷ Loki Lubə pa ta kì Nuwe sobi do né kí dow oo nja káre al bəy ya Nuwe bəl-bəl kí maji, adi kì takul kadmeę b́a ę ra-né bato kí boy aji-né dow-je kí meę kəy-ti liə; kì takul kadmeę b́a Nuwe gangi-né ta do dow-je-ti kí dɔnangi-ti ə ę təl-né njəkingə nédɔ-ji kí sobi do néra kí njururu kí dow à kingə kì takul kadmeę.

⁸ Kì takul kadmeę b́a Abrakam ilə-né kuji do ba-ti kí Lubə ba-é kadi-é ɔw dɔnangi-ti kí à təl néndubə liə; ę gə lo kí isi ɔw-ti al ya i par ɔw. ⁹ Kì

† 11:3 11:3 Jə 1:3 * 11:5 11:5 Kgn 5:24

takul kadməe fá, e ow isi-né ki mba bè donangi-ti kí Lubə un mindi-é kdo kadi-é; e isi kəykubi-ti ə gangi-é kin ya Isaki-je kə Jakobi kí d'ore-na siə do kunmindi-ti kí káre kinlé d'isi-né kəykubi-je-ti to. ¹⁰ Kdo e isi ngəbi bebo kí gin-é nga maji kí Lubə ya to njəkoji gosi ra-é rəm, to njəkində-é rəm.

¹¹ Kə takul kadməe ya to fá Sara kí bugə gurə-gurə ya, Lubə adi-é oji ngon, kdo e gə kí Lubə kí un mindi-é adi-n'è lé, to njəkə njangi do ndi-é-ti. ¹² Gin-é kin fá dow káre-rè kí isi ngəbi koy ya, oji ngon ində-né gin dow-je adi 'nə titi kərwəi-je kí dora-ti əse yangra kí ta babo-ti kí dow asi tidə al kin bə†.

¹³ Də lay kin ya d'oy mēe kadmēe-ti ə né-je kí Lubə un mindi-é kdo kadi-dé lé də d'ingə al; ngə də d'a say fá d'oo ə 'ra rənəl-é, ə 'pa rəsi kí 'to mba-je rəm, njédəə kə nja-dé taá donangi-ti nə rəm. ¹⁴ Dow-je kí 'pa ta bə kinlé, 'toji ndaa-ti rəsi kí d'isi 'sangi be lə-dé kí sobi do-dé. ¹⁵ Ə kinə lé mēe-dé tō gərərə do be-ti kí d'i-ti lé rəmə, lé d'a təl kow-ti gogi.

¹⁶ Ngə kí togrə-ti lé, də 'sangi be kí maji nə itə e kí d'i-ti, adi to be kí dora-ti. Gin-é kin fá 'ba Lubə Lubə lə-dé kərə rə-é sol-é-né al; kdo e ra go bebo lə-dé nɔɔ.

¹⁷ Loki Lubə nə mēe Abrakam lé, Abrakam ow kə təl Isaki kadi-é kadkare-ti kə takul kadmēe. E kí Lubə un mindi-é adi-é lé ya fá ow kə kadi ngon kal liə kadkare-ti‡ ¹⁸ ə e ya fá ndəki Lubə idə-é

† 11:12 11:12 Kgn 22:17 ‡ 11:17 11:17 Kgn 21:12

'panè: «Kì takul Isaki bá i 'a kingə-né nganka-
i-je kí ri-i à tò dɔ-dé-ti.» ¹⁹ Ɛ gír kí Lubə asi
kadi adi dow tɔsi ndəl ində lo tɛɛ dan njékoy-
je-ti. Gin-é kin bá Lubə təl-né kì ngon-é lé adi-é
gogi; ə né-é kinlé tɔji koy ə tɔsi ndəl. ²⁰ Kì takul
kadmɛɛ bá Isaki tɔr-né ndi-é dɔ Jakobi-je-ti kì
Esuwa kɔɔ ndɔ-je kí à ree. ²¹ Kì takul kadmɛɛ
bá loki nɔy ngɔsi kadi Jakobi oy lé ɛ tɔr-né ndi-é
dɔ ngan lə Jojepi-ti rəm, dʒugi nangi dɔ kagtɔsi-
ti liə ngə bá ɔsi-né gaji Lubə rəm. ²² Kì takul
kadmɛɛ bá, sɔy ndɔ-je-ti lə Jojepi lé, ɛ pa-né ta
kí sɔbi dɔ tɛɛ ndaa-ti lə ngan Israyel-je, ə un-né
ndu adi-dé sɔbi dɔ né kí d'a ra kì singə-é. ²³ Kì
takul kadmɛɛ bá lo koji Moiyiji-ti ya, njékoji-é-je
'bɔyɔ-é-né nɔy mutə; kdɔtalə dɛ d'oo kí ngon lé
kuré nɔ adi 'bəl ndukun lə ngar al. ²⁴ Kì takul
kadmɛɛ bá loki Moiyiji tɔgi lé, ɛ mbatɔ kadi 'ba-
é-né ngon koji ngon lə Paraɔ kí dené; ²⁵ ɛ ndigi
kingə kɔ nati kì dow-je lə Lubə bi kadi n'ra rɔnəl
dɔkaglo-ti kí sɛ bè dan majal-ti al. ²⁶ Kdɔtalə
ɛ oo adi rɔsɔl kí ndɔ-é à tɛɛ dɔ Kristi-ti lé, to
né kí maji nɔ itə nékingə-je kí Ejipti; kɔɔ ɛ oo
nékugə dɔji-je kí tò sɔy nɔ kí à ree. ²⁷ Kì takul
kadmɛɛ bá, Moiyiji bəl-né wɔngi lə ngar al, adi
tɛɛ-né kɔgi dɔnangi Ejipti-ti; ɛ ɔ dingəm titi dow
kí oo Lubə kí dow oo-é kì kəm-é al kin bè. ²⁸ Kì
takul kadmɛɛ bá Moiyiji ra-né nɔy Paki ə səki-né
məsi takəy-je-ti, kɔɔ kadi malayka kí njètɔɔ ko
dow-je tɔl ngan dər-je lə Israyel-je al. ²⁹ Kì takul
kadmɛɛ bá, Israyel-je d'ində-né babo kasi 'gangi
titi nangi tuti bè. Ngə loki dow-je kí Ejipti 'nɔ
kadi d'ində 'gangi tɔ rəmə, man tuú ta-dé lay.

30 Kì takul kadmeę b́a loki Israyel-je 'nıyö 'gəö dö be Jeriko ndö siri rəmə, ndogbor ḱı dö-ti t́eti nangı rum-rum. 31 Kì takul kadmeę b́a Rakabi ḱı to kaya dené oy-né nati k̀ı nj́embatı təl rə-dé go ta-ti al-je al, kdotalə ę uwə nj́ekındə manji lo-je k̀ı rə-é-ti maji. 32 Ə ta ri é m'a pa bəy? Kdö kinə kadi m'or-si poy Jedeç-jeŞ, k̀ı Baraki-je*, k̀ı Samsç-je†, k̀ı Jepte-je‡, k̀ı Dabidi-jeŞ, k̀ı Samiyel-je*, k̀ı nj́epata-je ḱı ta Lubə-ti lé kaglo à kasi-m al. 33 Kì takul kadmeę b́a de 'təti-né rə kçbe-je rəm, 'ra-né né ḱı njururu rəm, d'ingə-né né ḱı Lubə un mindi-é kdö kadi-dé rəm, d'uti-né ta bəl-je rəm, 34 'təl-né pər ḱı ç k̀ı tógi-é lingim-lingim rəm, 'teę-né ta kiyəro-ti rəm, nj́emçy-je k̀arè tógi-dé ree-né dö madi-é-ti gogi rəm, 'təti-né rə adi asgar-je ḱı mba d'ay-né nç-dé-ti rəm tə. 35 Dené-je 'təl d'ingə dow-je lə-dé ḱı d'oy b́a 'tosi ndəl 'teę.

Dow-je ḱı ńa-je lé, d'adi-dé kç ńa ya, ngà de 'ndigi kadi dow taa-dé ilə-dé taá al; b̀e kdö kadi d'ingə-né né ḱı maji ńa ḱı to tosi ndəl kində lo teę. 36 De ḱı madi-je 'soki-dé rəm, d'ində-dé k̀ı ndəy marow rəm, d'ilə-dé sil rəm, b́a d'ungi-dé dangay-ti rəm 37 'tilə-dé k̀ı ər 'təl-dé rəm, 'nə meę-dé rəm†, 'tijə-dé k̀ı sii rəm, 'təl-dé k̀ı kiyəro rəm. De ḱı ńa-je d'ilə taá yó-je k̀ı ǹe-je, ndaá biñə-je k̀ı ndaá bati-je b́a to nékçə-dé, né-je lay ya nal-dé, d'adi-dé kç, d'ulə kəm-dé ndoo 38 ə de

Ş 11:32 11:32 Njg 6-8 * 11:32 11:32 Njg 4 † 11:32 11:32 Njg 13-16 ‡ 11:32 11:32 Njg 10-12 § 11:32 11:32 1Sa 6-30; 2Sa 1-24; 1Ng 1-2 * 11:32 11:32 1Sa 1-31 † 11:37 11:37 Ta lə ńa meę-dé kinlé, goto meę mbete-je-ti ḱı ńa-je ḱı 'ndangi k̀ı ji-dé k̀ı ta greki.

kinlé kisi-dé dan dow-je-ti kí dɔnangi-ti tuwə-dé al! D'ilə kì diləlo-je, kì do mbal-je, kì bole mbal-je, kì bolebe-je. ³⁹ Ə də lay kinlé ta kí dɔ-dé-ti maji kì takul kadməə lə-dé ya, ngà d'ingə né kí Lubə un mindi-é kɔɔ kadi-dé lé al. ⁴⁰ Kɔɔtalə Lubə uwə dɔ né kí maji n̩a itə kí kete kɔɔ ta lə-ji, adi to maji kí də d'a maji kɔr njuti nati sə-ji.

12

¹ Ə jəi kàrè, dow-je kí 'tò nduy-nduy kí 'tojì kadməə lə-dé kinlé 'gəə dɔ-ji sipi to ɛn ɛ adi j'mbatì né kutì lay kí ɔy, kì majal kí lo kadi bindi-ji ɔ̌ al ə j'uwəi rɔ-ji ngə j'əyi ngɔdi kí toki dəji kadi j'əyi. ² J'adi kəm-ji tò kì dɔ Jeju-ti, kí ɛ b́a to 'Ba kadməə rəm, to njèra kadməə kadi maji ɔr njuti rəm kin. Ǝ uwə rɔ-é ngə ingə k̩ɔ dɔ kagdəsi-ti, oo rɔsɔl kì né al, kɔɔtalə rɔnəl kí sobi dɔ-é tò ngəbi-é, adi kí nè kin ɛ isi dɔ jikɔl kalikɔbe-ti lə Lubə ngá.

Kuwə rɔ ngə

³ 'Giri dɔ Jeju-ti kí njéramajal-je d'ɔsi-é kì ta kɔsi kí ngə ya uwə rɔ-é ngə kin; b̀è al rəmə, mɛə-si à tuji kadi tógi-si ɔr wuti. ⁴ Səi 'roi kì majal sar 'tɛəi kì məsi mbu al b̩əy. ⁵ Ə səi mɛə-si oy dɔ ndəji-ti kí 'ndəji-si titi kí dow ndəji-né ngan-é lé wa?

Ngon-m, 'oo kindəkɔji lə 'Babe kì né ndam al, ə kinə kindəkɔji tɛə dɔ-i-ti rəmə 'adi ɔr tógi-i al*.

⁶ Kɔɔtalə dow kí 'Babe ndigi-é b́a ində-é ɔji-é, ə dow-je lay kí 'to ngan-é-je b́a ɛ ində-dé kì ndəy†.

* **12:5** 12:5 Gos 3:11 † **12:6** 12:6 Gos 3:12

⁷ Ori meɣ-si loki kindəkɔji tɛɣ dɔ-si-ti. Lubə ində-si ɔji-si titi ngan-é-je bè. Kdotalə ngon kí rá bá bɔbi-é ində-é ɔji-é al wa? ⁸ Ngà kinə dow-je lay d'ingə kindəkɔji bá səi ingəi al rəmə, səi 'toi kí ngan-je kí bɔbi goto bè, bɪ ngan-je kí kɔji kəy al. ⁹ Kdɔ bɔbi-ji-je kí nangi nè bəy é d'ində-ji d'ɔji-ji ə j'iləi kuji dɔ-dé-ti, ngà Bɔbi-ji kí dɔrɑ-ti kí ban bá j'a kuləi dɔ-ji gin tɔgi-ti liə kdɔ kadi j'isi-né kəm al wa? ¹⁰ Kdɔ, bɔbi-ji-je d'ində-ji d'ɔji-ji kaglo sɛ bè par, kdɔ d'oo d'adi to né kí maji, ngà Lubə lé ɛ ində-ji ɔji-ji kdɔ maji lə-ji kí tɔgrɔ-ti, kdɔ kadi j'ori-nɑ siə dɔ kaa njay-ti liə. ¹¹ Tɔgrɔ-ti ya, kindəkɔji lay ya lé, dɔsɑy bəy é to meɣkɔ bɪ to né rɔnəl al; ngà go-ti gogi rəmə, kí rɔ dow-je-ti kí d'ingə néndó meɣ-é-ti lé, kandi-é to lapiya kɪ né ra kí njururu. ¹² Gin-é kin bá kadi 'surəi ji-si kí oy njururu, kɪ nja-si-je kí tɔɔ naki-naki kin‡. ¹³ Kadi nja-si un rəbi-je kí tɔ njururu-njururu, kdɔ kadi nja kí məti ɔr ta-nɑ-ti al, ngà kadi lapiya bá tɔŞ. ¹⁴ 'Sangi lapiya kí rɔ dow-je-ti lay ə 'sangi kaa njay kí ɛ ya goto rəmə, dow à koo 'Babe al kin tɔ. ¹⁵ Ooi go rɔ-si maji kadi dow madi uwə rɔ-é ɔr kɔgi nal-né ramaji lə Lubə al rəm; kadi dow madi toki kagi kí ati kí təl isi tubə dojigi-é-ti kin bè al, nè à junglu-si ə à kun meɣkati liə kində-né dow-je nɑ. ¹⁶ Ooi go rɔ-si maji kadi dow madi to njərakaya al rəm, njəkoo né kí aa njay kɪ né kí kɔgi kare, titi Esuwa kí ta lə nékuso kí nja káre ya un-né dər liə ndogi kin al rəm. ¹⁷ Səi gəi kí sɑy go-ti, loki ɛ ndigi tərndi kɪ sobi dɔ dər lé, d'osi-é

‡ 12:12 12:12 Eja 35:3 § 12:13 12:13 Gos 4:26

ta-ti ngərəngi; Ʒ təl sangi k̄i n̄ɔ kəm-é-ti ya, ngà Ʒ asi kadi adi b̄obi-é təl naji ndi-é al ngá. ¹⁸ Kdotalə səi lé ɔwi ngosi k̄adi mbal-ti k̄i dow à k̄adi k̄i ji-é kin al rəm, k̄i mbó pər-ti k̄i ɔ̄ mbil-mbil kin al rəm, mbó tilkisi-ti al rəm, mbó lo-ti k̄i ndul ndi-ndi al, b̄a mbó yəlbo-ti k̄i ulə m̄bi-m̄bi al rəm, ¹⁹ mbó lo-ti k̄i t̄əbi mbanga b̄a-ti kin al rəm, b̄a lo k̄i ndi dow b̄a-ti boy mbing adi d̄e k̄i d'oo 'd̄əji kadi n'ooi ta kinlé gogi rangi al ngá kin k̄are səi ɔwi mbó-ti al rəm. ²⁰ Kd̄o ta lə ndukun k̄i panè: «D̄ə ya b̄a ɔdi r̄o mbal kinlé k̄arè, d'a tilə-é k̄i ər t̄əl-é» kinlé dum d̄o-dé*. ²¹ Ə né k̄i Moiyiji oo lé, t̄o b̄əl n̄ə adi Ʒ panè: M'b̄əl rəm, m'dadi rəm†. ²² Ngà səi rəmə ɔwi mbó mbal Siȳɔ-ti k̄i bebo-ti lə Lubə k̄i nj̄ekisi kəm, Jorijaləm k̄i d̄ora-ti, k̄i mbó malayka-je-ti k̄i bud̄ogi nja n̄ə-n̄ə rəm; ²³ səi ɔwi mbó kosi dow-je-ti k̄i 'toki ngan d̄ər-je k̄i ri-dé toki ndàngi d̄ora-ti k̄i d'a 'ra r̄onəl rəm; mbó Lubə-ti k̄i nj̄egangta lə dow-je lay rəm; b̄a mbó ndil dow-je-ti k̄i njururu k̄i 'təl-dé d'adi 'maji d'or njuti rəm; ²⁴ səi ɔwi mbó Jēju-ti, k̄i nj̄ekulə dow-je noji nati m̄eƷ kulənoji-ti k̄i sigi; k̄i mbó məsi-ti k̄i səki k̄i pa ta maji n̄ə it̄ə 'lə Abəl rəm. ²⁵ Ooi go r̄o-si maji, dow k̄i nj̄ekidə-si ta lé, ɔsi-é ngərəngi al. Kdotalə kinə d̄e k̄i nd̄oki d'ɔsi dow k̄i nj̄ekidə-dé ta k̄i d̄onangi-ti nè ngərəngi, 't̄eƷ ta tuji-ti al lé, ban b̄a j̄əi b̄a j'a t̄eƷi ta tuji-ti, loki j'mbati kooi d̄o ta nd̄əji k̄i d̄ora-ti wa? ²⁶ Ʒ lé, nd̄oki ndi-é ȳəki d̄onangi, ə ngosnè un mindi-é adi-ji panè: Gidi gogi rangi lé, m'a ȳəki d̄onangi ya par al ngá,

* **12:20** 12:20 T̄et 19:12-13 † **12:21** 12:21 Det 9:19

ngà m'a yəki dora to‡. 27 Ta kί 'pa panè gidi gogi rangi kinlé, toji kί né-je kί tò kadi 'yəki é 'yəki ngá kinlé, d'a kor kogi, kdo kadi né-je kί dum yəki bá à này. 28 Gin-é kin bá jəi kί j'ingəi kəbe kί dum yəki lé adi j'ra oiyo Lubə rəm, j'poli-é pole kί nəl-é, kì kuji kί kilə də-é-ti nati kì bəl. 29 Kdo Lubə lə-ji to pər kί njèkò lo to§.

13

Ndəji kί sobi do né-je kί gay-gay

¹ Ngankə-m-je kί njékadməə, uwəi rə-si ngə məə ndigi-nə-ti. ² Adi məə-si oy do ra mba-ti al, kdo takul mba kί ra lé bá dow-je madi 'gə lo-é al ya d'uwə-né malayka-je kί rə-dé-ti.

³ Adi məə-si ole do dangay-je-ti, titi né kί səi kərə əi sə-dé nati dangay-ti bə rəm, dow-je kί d'adi-dé kə kərə adi məə-si ole də-dé-ti, titi né kί ingəi kə daji rə-si-ti nati sə-dé bə rəm to.

⁴ Kadi taana to né kί dow-je lay d'ilə kuji də-ti, ə kadi dené-je kì dingəm 'ngəm rə-dé d'adinə. Kdo Lubə à gangta do njérakaya-je-ti kì njésangi-nə-je-ti.

⁵ Adi kəmnda là bá or nə-si məə panjiyə-si-ti al; adi məə-si usi nangi do né-je-ti kί ji-si-ti nè kin ya, kdo Lubə ya kì də-é panè: «M'a kiñə-i kogi al, m'a tusi-i kiñə-i kogi ndə bə al*.» ⁶ Gin-é kin bá j'a kasi pai-né ta kì məənda kay painè: 'Babe ya to njəra sə-m; m'a bəl al. Ri bá dow à kasi ra sə-m wa†?

‡ 12:26 12:26 Aje 2:6 § 12:29 12:29 Det 4:24 * 13:5 13:5 Joj
1:5 † 13:6 13:6 Pa 118:6

7 Adi mee-si ole do njékör nò-si-je-ti, kí 'pa ta læ Lubə d'adi-si; ooi töl ta kisi kì do taá læ-dé ə 'ndaji kadmeə læ-dé. 8 Jeju Kristi lé gangi kisi-é kin ya isi-né tagnè rəm, bone rəm, bá à kisi-né sartagangi rəm tō. 9 Inəi rō-si adi néndó-je kí mba kí gay-gay lay kin ya ɔr-si go-é-ti al. Kdotalə tò maji kadi ramaji læ Lubə bá ulə dingəm mee-ji-ti, bi kadi ndu-je kí sobi do nékuso-je kin bá uwə mee-si al; ndu-je kinlé njénjiyə go-ti-je kin ya kàrè ra sə-dé al. 10 Jəi j'owi kì logugi né kí njérakullə mee kəykubi-ti læ Lubə ya kàrè d'ow kì tógi kadi d'uso né titi al. 11 Kdo də-je kí burə do njégugnə-je læ Lubə ow kì məsi-dé lo-ti kí aa njay kdotalə majal-je lé, 'ró-dé pər gidi be-ti ndaa-ti‡. 12 Gin-é kin bá, Jeju ya kàrè, kadi aa dow-je kì məsi-é lé, ɛ ingə kò gidi be-ti ndaa-ti tō. 13 Ən é adi j'teei kì gidi be-ti ndaa-ti kadi j'owi kì rō-é-ti ə kadi j'ndigi do-ti kadi rōsəl liə kin tee do-ji-ti tō. 14 Kdo jəi j'owi kì bebo kí à tò sartagangi nangi nè al, ngà j'isi j'sangi ɛ kí à ree. 15 Kì takul Jeju rəmə, kadi ndo-je lay ya j'adi patóy-je bá to négugi§ kí kadi j'adi Lubə, adi to ta-je kí kadi tee ta-je-ti rəsi sobi do ri-é. 16 Ngà kə bá maji kí ra, kì ra kì nə lé, adi mee-si oy do-ti al, kdo négugi-je kí bè kin bá nəl Lubə. 17 'Təli rō-si go ta-ti læ njékör nò-si-je ə uləi do-si gin tógi-ti læ-dé. Kdo də lé d'isi d'ində kəm-dé go-si-ti, kdo də d'a kər go kullə-é. 'Rai bè kdo kadi 'ra kullə læ-dé kì rənəl bi kadi 'ra kì mee-kò al; bè al rəmə né kí à maji sə-si goto.

Ndəji-je kì lapiya kí ra

‡ 13:11 13:11 Mbl 16:27 § 13:15 13:15 Pa 50:14,23

18 'Pai ta kî Lubə kɔ ta lə-ji; kɔ j'gə mɛɛ-ji-ti maji kî mɛɛ-ji uwə-ji kî ta dɔ né-ti madi al ə j'ɔji mɛɛ-ji-ti kadi j'adi panjiyə-ji maji mɛɛ né-je-ti lay. 19 M'dəji-si kî rɔ tungə-m ya kadi 'rai, kɔ kadi m'ingə tarəbi m'ow-né rɔ-si-ti kalangi. 20 Kadi Lubə kî njələpiya, kî njəkadi 'Babe lə-ji Jeju kî to njəkul bati-je kî boy tɔsi ndəl ində lo tɛɛ dan njəkoy-je-ti kî takul məsi kulənoji kî sartagangi kinlé, 21 adi asi rai né-je lay kî maji, kɔ kadi 'rai-né mɛɛndigi liə; kadi ra kullə mɛɛ-ji-ti adi j'rai né-je kî nəl-é kî takul Jeju Kristi, kî rifa to 'liə ya kî dɔ ɖal-ɖal! Amen!

22 Ngankɔ-m-je kî njəkadmɛɛ, m'dəji-si kadi taai ta dingəm-je kinlé kî mɛɛ kî kilə dɔ madi-é-ti; kɔ ɛ kin ya to ta-je kî m'ndàngi goji ɖekse bè ya m'adi-si. 23 Kadi 'gəi kî ngonkɔ-ji Timote kî njəkadmɛɛ lé, d'inə-é taá ngá. Kinə ree kalangi rəmə, jɛ siə j'a kɔw nati koo-si. 24 'Rai lapiya njəkɔrnɔ-si-je kî njəkəa njay-je lay ya. Dɛ kî dɔnangi Itali-ti 'ra-si lapiya. 25 Kadi ramaji lə Lubə nəy sə-si lay!

Ta lə Lubə Kunmindí kí Sigi
Mango: Ta lə Lubə Kunmindí kí Sigi (New
Testament)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mango)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

a2451d3b-54b4-50ec-847f-e964bc48641a